

MUGAGABEA

Hitzak singularrean (etxean), pluralean (etxeetan) eta mugagabea (etxetan) deklinatzen dira. Baina kontuz: euskaraz mugagabea kasu jakin batzuetan egiten da; ez pentsatu, beraz, erdaraz indefinidoa egiten denean, ezinbestez euskaraz mugagabea egin behar denik!

NOIZ EGIN?

1. Hiru galdegile hauekin: ZER/ZEIN/ZENBAT salbuespenik gabe.

Zer ordutan etorri zara?
Zein etxetara joango da?
Zenbat laguni esan diozu hori?

Beraz, erdarazko "a qué casa" eta "a qué casas", adibidez, biak "zein etxetara" dira euskaraz; testuinguruak argituko du.

2. Zenbatzaile zehaztugabeekin: EDOZEIN, ZENBAIT/HAINBAT, HAINBESTE, ADINA/BESTE/BEZAINBESTE, ASKO, GUTXI...

Edozein lekutan ibiltzen zarete.
Zenbait pertsonak ez dakite hori.
Zenbatek ez dakite hori.
Hainbat ikaslek soilik egin dute ondo azterketa.
Hainbatek soilik egin dute ondo azterketa.
Non sartuko duzu hainbeste diru?
Jende askok irakurri du liburu hau.
Kale gutxitan ipini dute argia.
Nik zuk adina adiskiderekin hitz egin dut

3. Zenbatzaile zehaztuekin (zenbakiak): BAT, BI, HIRU... talde osoa ez denean.

Klaseko hamar ikasleek gainditu dute azterketa. (PLURALA)
Klaseko hamar ikaslek gainditu dute azterketa. (MUGAGABEA)

4. -(r)ik partitikoa, ezezkoetan eta baiezkoetan:

Gaur ez dut ogirik erosi.
Ba al daukazue zalantzarik?

5. Izen bereziak:

Mikeli gezurra esan diot.
Bilbon egingo da manifestazioa. (atziki bereziak)

6. Instrumental kasu askotan:

Ikasgaia buruz (ez buruaz) ikasi zuen.
Oinez (ez oineaz) etorri naiz.
Negarrez hurbildu zitzaidan.
Gauetz hobeto sentitzen naiz.

7. Zenbait leku-kasutan: sutan, uretan, belarretan, eguzkitan, euritan, zorretan, ezkerretara, eskuinetara, lotan, lotara, tokitan, mezatan, mezatara, perretxikotan, neskataran...

Jarri eguzkitan; bestela, hoztu egingo zara.
Lapikoa sutan ipini dut.

8. **Zenbait postposizio:** ate ondoan, leiho aurrean, gogo falta...

9. **Aditz lokuzioak:** hitz egin, su eman, on hartu, ondorio izan...

Nekatuta nago eta **lo egingo** dut.

Bizitzaz gogaituta bere etxeari **su eman** zion.

Erortzean **min hartu** zuen.

10. **Atributua, batez ere joan, bihurtu, aukeratu, izendatu, hartu bezalako aditzekin.**

Morroi joan da. (~~morroi bezala~~)

Irakasle joan da herri txiki batera. (~~irakasle bezala~~)

Ordezkariek **idazkari** aukeratu naute. (~~idazkari bezala~~)

Sorginak **igel** bihurtu zuen zalduna. (~~igel batean~~)

ADITZA SINGULARREAN ALA PLURALEAN?

Subjektua/objektua mugagabea denean aditza singularrean edo pluralean jarriko dugu:

Pertsona asko etorri da/dira

Gaur bi egunkari erosi dut/ditut

NOLA DEKLINATU MUGAGABEAN?

Hitza mugagabea deklinatu behar duzunean zalantzarik baduzu, bi aukera: taula kontsultatu edo ASKO/ZENBAT hitzez baliatu:

1. **ASKO:** hitza **bokalez** bukatzen bada (etxe, guraso...); pentsa ezazu nola deklinatzen den ASKO kasu horretan, eta beste hitza ere berdin-berdin deklinatu behar duzu:

asko**tan** ⇔ (hainbat) etxe**tan**

asko**rekin** ⇔ (hainbat) guraso**rekin**

2. **ZENBAT** hitza **kontsonantez** bukatzen bada (haran, lagun...); pentsa ezazu nola deklinatzen den ZENBAT kasu horretan, eta berdin-berdin deklinatu behar duzu beste hitza ere:

zenbat**etan** ⇔ (hainbat) haran**etan**

zenbat**ekin** ⇔ (hainbat) lagun**ekin**

Baina ez badakizu hitza nola bukatzen den ("gauz" ala "gauza"), orduan jai duzu!

SALBUESPENIK?

Mugagabe kasuak badira ere, bi salbuespen daude deklinatzean:

1. **Leku izen bereziak:** Bilbon, Bilbora, Bilbo**tik**... (~~Bilbotan, Bilbotara, Bilbotik...~~)

2. **Distantzia eta denbora neurketak,** batzuetan biak onartzen badira ere:

Bilbo ehun kilometro**ra/-tara** dago.

Bost urte**tan** herrixka berbera joan gara oporretan.

Bost urte**an** (bost urtez) herrixka batean bizi izan zen.

Handik bi aste**ra** jaso nuen bigarren gutuna. (~~handik bi astetara~~)

Oso denbora gutxi**an** bukatu zuen azterketa. (~~gutxitan~~)